

Lausunto koskien erikoissairaanhoidon uudistusta R4 – Joroisten kunta

Pohjois-Savon hyvinvointialueen suunnittelema erikoissairaanhoidon uudistus pyrkii tehostamaan palvelujärjestelmää ja varmistamaan taloudellisen kestävyuden. Uudistuksen tavoitteisiin kuuluu erityisesti palveluiden saatavuuden turvaaminen eri alueilla sekä erikoissairaanhoidon vahvistaminen lialmessa, Varkaudessa ja Kuopiossa. On tärkeää varmistaa, että uudistus toteutetaan tavalla, joka säilyttää palveluiden alueellisen yhdenvertaisuuden eikä johda lialmen ja Varkauden palvelujen kaventumiseen.

1. Palveluiden keskittäminen ja alueellisten toimintojen supistuminen

Vaikka raportissa mainitaan kolminapainen erikoissairaanhoidon malli, käytännössä esitetyt toimenpiteet saattavat johtaa palveluiden keskittymiseen Kuopioon. Tämä voi heikentää lialmen ja Varkauden asemaa erikoissairaanhoidon tarjoajina ja lisätä potilaiden matkustusrasitusta. On välttämätöntä varmistaa, että **paikalliset erikoissairaanhoidon yksiköt säilyvät riittävän laaja-alaisina ja toimintakykyisinä** palvelemaan koko alueen väestöä ilman merkittävää keskittämistä.

2. Etä- ja digipalvelujen rooli ja niiden rajoitteet

Etä- ja digipalvelut voivat parantaa palveluiden saavutettavuutta ja vähentää tarpeettomia käyntejä erikoissairaanhoidossa, mutta ne eivät voi korvata kaikkia fyysisiä palveluita. Erityisesti ikääntyvä väestö ja monisairaavat potilaat tarvitsevat edelleen perinteisiä lähivastaanottoja. **lialmen ja Varkauden sairaaloiden tulee jatkossakin tarjota kattavia lähivastaanottopalveluja, eikä hoidon saatavuutta tule rajoittaa liiallisella digitalisaation painotuksella.**

3. Henkilöstön saatavuuden haasteet

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on jo nyt merkittäviä haasteita hoitohenkilökunnan ja erikoislääkärien saatavuudessa. Jos lialmen ja Varkauden sairaaloihin ei saada riittävästi henkilökuntaa, palvelut saattavat hiipua, mikä johtaa entistä suurempaan keskittämiseen Kuopioon. **On ratkaisevan tärkeää, että erikoissairaanhoidon työpaikat lialmessa ja Varkaudessa tehdään houkuttelevammiksi esimerkiksi tarjoamalla parempia työsuhte-etuja, koulutusmahdollisuuksia ja urapolkuja.**

4. Leikkaustoiminnan epävarmuus

Leikkaustoiminnan jatkuvuus lialmessa ja Varkaudessa on epävarmaa, vaikka raportissa mainitaan niiden säilyminen. On kuitenkin viitteitä siitä, että **leikkaustoimintaa voidaan supistaa tai keskittää**, mikä heikentäisi alueellista saatavuutta ja lisäisi potilaiden siirtymistä Kuopioon. **On varmistettava, että leikkauskapasiteetti säilyy riittävän laajana molemmissa sairaaloissa**, jotta alueen väestölle voidaan tarjota sujuvaa hoitoa ilman tarpeettomia siirtoja. Anestesiassa toteutettavat leikkaukset tulevat joka tapauksessa keskittymään Kuopioon.

5. Sairaansijojen ja vuodeosastopaikkojen väheneminen

Palvelurakenteen keventämisen myötä on suunniteltu perusterveydenhuollon vuodeosastopaikkojen vähentämistä ja siirtymistä kotiin vietäviin palveluihin. Tämä voi aiheuttaa haasteita niille potilaille, jotka tarvitsevat pidempiaikaista hoitoa, mutta eivät ole vielä valmiita kotiutumaan. **On tärkeää varmistaa, että vuodeosastohoidon kapasiteetti pysyy riittävänä sekä lialmessa että Varkaudessa.**

6. Taloudelliset haasteet ja säästöpainheet

Hyvinvointialueella on merkittävä tarve talouden tasapainottamiselle, ja erikoissairaanhoidon uudistuksen on tarkoitus tuottaa pitkäjänteisesti merkittävät säästöt. Tämä voi kuitenkin tarkoittaa **toimintojen keskittämistä ja palvelujen karsimista lialmessa ja Varkaudessa**, jos säästötoimet kohdistuvat näihin alueisiin. On varmistettava, että säästötoimet eivät heikennä alueellista palveluiden saatavuutta.

7. Joroisten kunnan kannattama skenaario ja sen vaikutukset

Joroisten kunta korostaa, että **perusterveydenhuollon saatavuus sekä ennaltaehkäisevät toimet tulisivat olla palveluiden osalta hyvällä tasolla ennen erikoissairaanhoidon uudistuksen tekemistä. Oikea-aikainen avun saanti voi vähentää erikoissairaanhoidon tarvetta.** Mikäli aineistosta kuitenkin pitäisi valita jokin skenaario, puoltaa Joroisten kunta 1 skenaariota, joka tukee erikoissairaanhoidon kolminapaisen mallin säilyttämistä ja vahvistamista. Tässä skenaariossa varmistetaan, että **lialmen ja Varkauden sairaalat säilyvät merkittävänä erikoissairaanhoidon keskuksina**, eikä palveluita siirretä liiaksi Kuopioon.

Tämä vaihtoehto tukee paikallista palvelutuotantoa, vähentää potilaiden tarvetta matkustaa pitkien matkojen päähän ja varmistaa, että Pohjois-Savon erikoissairaanhoido säilyy hajautettuna, mutta tehokkaana. Lisäksi se edistää henkilöstön saatavuutta, sillä hyvin resursoitujen ja toimivien sairaaloiden houkuttelevat paremmin lääkäreitä ja hoitohenkilökuntaa myös pienemmille paikkakunnille.

Johtopäätökset

Jotta erikoissairaanhoidon uudistus onnistuu ja palvelut säilyvät tasapuolisina koko Pohjois-Savon hyvinvointialueella, seuraavat asiat on huomioitava:

1. **Kolminapainen palvelumalli on toteutettava aidosti** eikä vain nimellisesti. Iialmen ja Varkauden palveluiden on pysyttävä laaja-alaisina ja toimivina.
2. **Etä- ja digipalveluja ei saa asettaa ensisijaiseksi ratkaisuksi kaikkialla**, vaan niiden tulee täydentää perinteisiä lähivastaanottoja.
3. **Henkilöstön saatavuuteen on panostettava erityisesti lialmessa ja Varkaudessa** esimerkiksi paremmilla työehdoilla ja rekrytointikannusteilla.
4. **Leikkaustoiminta on turvattava lialmessa ja Varkaudessa**, eikä sitä saa siirtää liiaksi Kuopioon.
5. **Vuodeosastopaikkoja ei tule karsia liikaa**, jotta potilaat saavat tarvitsemansa hoidon oikea-aikaisesti ja läheltä kotiaan.
6. **Säästötoimet eivät saa kohdistua epätasaisesti lialmen ja Varkauden sairaaloihin**, vaan on varmistettava, että koko alueen asukkaat saavat tasapuolista hoitoa.
7. **Joroisten kunnan tukema skenaario 1 on vahvin vaihtoehto erikoissairaanhoidon tasapuolisen saatavuuden takaamiseksi**, koska se estää liiallisen keskittämisen Kuopioon ja turvaa palveluiden pysyvyyden lialmessa ja Varkaudessa.

Erikoissairaanhoidon palveluiden saavutettavuus on yksi keskeisistä hyvinvointialueen tehtävistä, ja on ensiarvoisen tärkeää, että uudistus toteutetaan niin, ettei se johda alueellisiin terveyserojen kasvuun. **Pohjois-Savon hyvinvointialueen tulee sitoutua takaamaan laadukkaat erikoissairaanhoidon palvelut myös lialmen ja Varkauden sairaaloissa, jotta kaikki alueen asukkaat saavat tasavertaisesti tarvitsemansa hoidon.**